

[Augsburg], 10. April 1567

An Johannes Oporinus

UB Basel, Fr. Gr. I 11, fol. 293r-294r.
Steinmann Nr. 784.

S. Cum haec scriberem, nondum mihi constabat, neque an graecolatinum Isocratem à Willerianis accepisses, neque quid de mittendis Isocraticis. commentarijs fieri velles. Sed tamen, quod Friburgensis tabellarius alijs de causis me conuenisset, ac vir esse videretur fide dignus: cum eo egi vt tria volumina domum vsque perferenda suspiceret: pro qua opera illi à me liberaliter satisfactum est: et Friburgo vel ipsum Basileam perlaturum, vel per alium missurum reciperet: neque tibi tantillum sumptum fore grauem putaui, sed gratum potius, quod in tempore laboriosissimam hanc lucubrationem accepisses. Sed si quid in hoc peccatum est, ego tabellario quod dederis, tibi restituam bona fide. Tu per ocium velim ab initio vsque ad finem perlustrare digneris, et quid de ea sentias, liberè et apertè ad me scribas, et, si improbaueris, meo sumptu ad me remittas. Evidem dedi operam, ne quid scitu dignum praetermitterem. Sed et grammatica quaedam et puerilia admiscui alicubi, propter rudiores, quae vereor ne nasutuli exibilaturi sint. Plura tamen spero studiosis et iucunda et vtilia et grata fore: quae magno mihi labore et diuturna conquisitione constiterunt, neque cuius in promptu fore puto. Indices à me scriptos illos quidem, sed nondum digestos, non mitto, quod scio te commodius et accuratius esse confecturum. Eccè praeter spem afferuntur expectatissimae tuae et iucundissimae literae de accepto Isocrate, de iudicio et voluntate tua et studio, de quibus ingentes tibi ago gratias.

Omnino censeo graecolatinum Isocratem hac aestate à te excudendum esse parua forma, neque quicquam addendum praeter ea quae misi. Sed indicem omitti nolim. Antequam enim charta regia aut mediana eundem autorem imprimendum susceperis, et tantum opus, quod Zonaram et Choniatem aut superabit aut certè aequabit, absoluheris: iam illum libellum ex semisse distraxeris. Gnomologias nondum digessi, commentarijs relegendis occupatissimus hactenus, quod seorsim censeo excudendas, vt et Phraseologias, quas toto anno meo arbitratu conficere non potero. Nam materia tantum caesa est, nec dolata adhuc, tantum abest, vt ipsa domuncula sit exaedificata. πηλίκον δὲ ἔργον τὴν ἀειδῆ ὕλην ἐξ ἀταξίας εἰς τάξιν ἄγειν καὶ διακοσμεῖν, παντί που δῆλον. Conficiet vtrunque opus et gnomologiarum et Phraseologiarum ex omnibus antiquis oratorib[us] qui extant, volumen non minus graecolatino Isocrate. Quae si cum commentarijs coniungeres: in duos tomos necessariò diuiderentur. Sed haec, ἂν θεὸς ἔθέλῃ, suo tempore videbimus. Nunc de commentarijs quaedam admonenda sunt. Castigationes primum tenere locum velim. Sed si malueris ad finem vltimi tomi reseruare, facilè patior: quòd spinosa illa breuitate fastidiosus lector facilè offenditur. His succedet commentariolus in Paraenesin grammaticus, πραγματικὸς καὶ τεχνικὸς, et in 2 orationes ad Nicoclem. Hic primus tomus erit. Sed et hic licet ὑστερον πρότερον, eadem de causa, commentariolum grammaticum subiçere τῷ τεχνικῷ, vt et qui contempserint, minus oderint, et qui desiderarint, eo non careant.

Secundus tomus quinque suasiones continet. Sed cum eo compactae sunt annotationes in vitam Isocratis, quae quarto demum tomo subiungentur.

Tertius et quartus tomus vno volumine continentur, cui insertae sunt etiam Castigationes, quas nihil vetat, vt modò scripsi, extremum occupare locum. Postremò veteres etiam praefationes et versiculos addi velim, et indicem.

Tomos autem singulos seorsim et in ipso autore, et in commentarijs, vt in Latino Demosthene factum est, excudi, non inelegans fore videtur. Sed haec omnia tibi committo, et tuae commendo prudentiae et fidei. Tuus est χρήσει καὶ κτήσει Isocrates, qui in tua praeclara voluntate, et aequissimo iudicio acquiescat.

Nunc ad meam et meorum κακογραφίαν venio, locum perdifficilem, nisi tua summa humanitas, pessimam meam causam vltò subleuasset, et aestuanti ac pene desperanti ὥσπερ θεὸς ἀπὸ μηχανῆς succurrisset. Absit Mi D. Oporine, vt tu, vir ista aetate, ingenio, eruditione, autoritate, nugis hisce describendis occuperis. Studioso alicui adolescenti mandandus erit iste labor, in quo tu abunde praestiteris, si haesitationem illius expedieris. Sin et tu alicubi haesitaris: poteris per hunc ipsum tabellarium, qui ad Pentecosten se huc redditum promisit, loca illa annotata mihi mittere. Facilè enim, vti spero, in memoriam reuocabo, quando soluendus sit nodus. Emblemata marginum ijs notis illustrata puto, vt hominem mediocriter doctum et attentum fallere non debeant. Et tamen in toto opere non puto vltra 100 pagellas esse, quae descriptionem postulent, nisi forte propter suppurationem paginarum id fuerit necessarium. Sed quicquid in eam rem sumptuum feceris, animo aequissimo soluam, teqüe profectò ista molestia liberassem omnino, si quem hominem huic rei idoneum inuenire potuissem. Nunc vt des veniam imbecillitati et morositati meae, in amanuensium meorum Lernaea hydra faecundioribus erratis corrigendis, etiam atque etiam oro.

Tabellario satisfeci de libris Basileam vsque perferendis in aedes tuas. Itaque nihil à te postulare debet, si quid ei vltò dederis: gratiam tibi debet. Vnum tantùm hoc petijt, vt literas sibi dares, quibus testarere, se bona fide lucubrations meas tibi reddidisse. Quod tibi graue fore non puto.

Atque haec de Isocrate. Vtrum autem prius in Ciceronianis opusculis emendandis et locupletandis, an verò Demosthene adornando me elaborare malis tuum erit indicare. Te enim autorem sequar, et epitaphium meum sedulò absoluam, nisi me vel mors occuparit, vel valetudo impedierit. Sed spero etiam contra spem, Deum nobis affuturum, vt vnum annum et fortasse plures possimus et viuere et officij munus exequi.

Quòd me hortaris, ne Zoilos curem: amicè facis, et planè mecum sentis. Neque enim illi peius de me existimant, quam ego de ipsis, donec in hoc eodem genere ediderint meliora, existimabo.

Epitomen Alcorani Widmestadij non vidiisse memini, et paruam spem habeo eius in mercatoria vrbe inueniendi, cum in Fuggerana bibliotheca non fuerit, me illam curante. Sed faciam quod potero, sedulò.

Perfidiam Hilleri et Roselleti, odisse, ac potius dolere (calamitosos enim potius quam improbos homines iudicio) possum, emendare non possum.

Ad Doctorem Cratonem excusationem tuam scribam. Cos. Hainzelius Ratisponae in Comitijs nunc est. Rationes vestrae expeditissimae sunt. Si quid tibi debuerit, soluet: Si tu illi, quod non existimo, libris mittendis facile illi satisfacies. Vale et viue quam felicissimè cum Faustina tua, cuius mores si tibi fausti et iucundi sunt, ex animo vobis gratulor. 4 Idus Aprilis, intempesta nocte. 1567.

Hiero[nymus] Wolfius Tuus.

Libros, quos te mittere scribis, nondum accepi. sed maximas ago gratias. Obruis me liberalitate, qua superioribus nondinis erga me vsus es singulari, missis libris optimis et optatissimis.

In paruo graecolatino Isocrate edendo nihil à me expectabis amplius. Quae ad eam editionem pertinent, habes in duob[us] codicibus omnia. Praefatio ad Max[imilianum] Caesarem vnà cum versib[us] imprimatur. Quòd si etiam Solymannicos addere visum fuerit, quos multi homines docti tanquam μαντικοὺς γενούμενους et probant et expectant, fortasse nihil in ea re erit incommodi. Neque enim in Caesaris conspectum veniet hic libellus. Titulum addes tuo

arbitratu. Veteres versus et praefationes omnes omittes, eorumque loco indicem \grave{a} me confectum, aut etiam nouum, si voles, adiicies, meo repudiato. Tu enim es in isto genere Roscius, et penè primus autor.

De grandi editione tunc agemus commodius, cum eam susceperis. Festinato non est opus. Aggredieris illam non nisi commodo tuo. Paruam, propter studiosos maturari velim. Iterum vale, et per hunc Friburgensem rescribito: vt sciam, cum huc redierit, eum stetisse promissis.